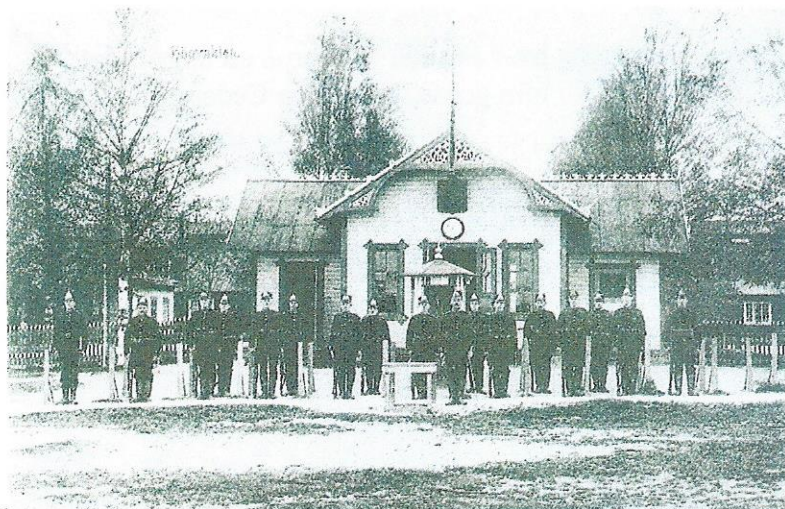

TROSSNÄS HISTORIER mm

Trossnäs, Högvakten, Foto, Ida Johansson

- Vid Trossnäs fält fanns förr en liten tjärn eller vallgrav som man brukade bada i vid vissa tillfällen. Så kom det två roddbåtar som skulle provas och en man skickades in på expeditionen för att hämta en order för detta.
– Jä skulle be å få skrefligt på att vi skall få ro i grava, säger han.

CEDERKRONAS KÄPP

Käppen som gått i arf inom Älfdals kompani är af tjock hassel med knölar och kvistar (111 cm lång)
(Käppens historia är beskrefven åttå Gustafv på Löfve – nuvarande generalmajor Gustaf Uggla / Värmlands
Reg:tes historia av Nordensvan)

” Dä va en gång en storbonne oppi Ekshära som hette Anners Jonsa å han va rothållere för går’n sin, som hette Tönnet, och soldaten hette Tönnbärj. . Di hade blitt uvänner; å dä hænne, att en gång, då Tönnbärj kom te boén i smeja för å tale mä’n i saka, så ble boén rasen Å rände te Tönnbärj mä’dä glöhette jarne å träffte’n i ene öge, så dä ble förlora. Män dä feck Cedercrona, som va kompanichef, höre, å då tog han mä sej en sôldat eller koprul, vecke dä va, å reste te Tönne’ å gjole hemgång hos boén, å tog ne ifrå dörrposten dän för husaga’s skull ätter vanligheta där hängande ”tjurmegen”, ja’boén på vanlitt sätt te ”fem å tjuge på aschelhåöle”, å dä så rejält ändå, så att boén va ille sjuk länge ätter, jae då så dä va ända hopp om live. Män når dä le på nå’litte, å Cedercrona en da gick å spankulera på backen ve boställ’sett

Hjeltin - , så feck han se, hur en bonne kom knallane mä en stor käpp i nfven, å jammenån kände han inte ijän, att dä va Jönnsbärj's rotehållare, storboen Anners Jonsa i Tönne. Ja, nu ä dä min tur, tänkte Cedercrona; "nu ä han här för ge mej för gammal ost. Män dä ska vi bli två om. Å så geck Cedercrona in i kammern sin å laga i årning sinne käpper å tjurmeger; å så klef boen in, å dä ble väll te bärje mä ett falit hallo å munhuggane, män di la inte te hvaranre; å dä sluta mä dä att de ack' dera om saka, å Cedercrona ga fäll boén en ankare brännvin förstås, och boen ga Cedercrona sinknölle käpp, fördä att Cedercrona hade var't så resonli å dängt oppén å inte stämtén till tinge. Å så slog di hvaranre i näfven, å så va de like goe busser igen. Så geck dä te den tia i Värmland.

Slutligen må meddelas Cedercronas afsked från kompaniet, när han 1836 lämnade detsamma.

Han sade då: "Nå, nu har ni vä fått prygel nåén gång hvar evelién ", hvarpå en ung soldat svarade: " Gud bevare majoren! Inte ja' ". Kom fram min gosse, genmälde Cedercrona, "ska' du få för rättvisans skull".

Cedercrona reser stenen vi sitt boställe, Hjeltin
(fotot finns på Uddeholm)

- Den gamle indelte soldaten 41 Hornman hade gått ur tiden - död på roten - i en ålder av så där 65 år. Det var lite ledsamt i sockenstugan vid Ekshärads kyrka där vinden prasslade lugnt i järnkorsen. Sorgen var stor bland de närvarande kamraterna och kompanichefen, kapten Cedercrona. Hornman hade varit en rättskaffens man, trogen i tjänsten och trogen sina rotebönder, en av de få som inte fått smaka på Cederkronas käpp. Vid kaffebordet mumlades det tyst och lågmält och alla följde prästens råd att i sina minnen skapa bilder av den bortgångne.
Då kom 42 Tönnman med ett inpass: - Å nökter va han mä. Jä så e'n allri nöttja start.
- nå da - fyllde nr 40 Löfman i - han drack allri.
- Nänä - suckade Cedercrona - men nu ä det slut på hans lidande.
- Dom nyinryckta beväringarna skulle omsätta skolskjutning till fältskytte och förstå varför man då ibland måste ställa om siktet. Indelte korpralen Wähl frågar Svensson; - Nå öm Svensson ligger och skjuter på 300 meters avstånd och fienden viser sä på 400 meter, va gör Svensson da?
- Ja får fölle tröcke te litte harlere på avtröckern.

Sedan kontingenten mottagets af militärbefäl uppläses
några lämpliga §§ ur krigslagarna. (helst hvad som rör arkebusering)

Svanström

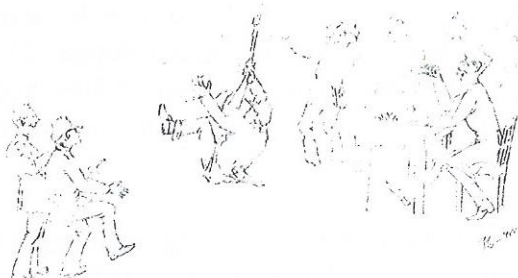
- När regementet låg i Flensburg (1849-1850), kom en dag korpral Wähl, som tjänade för Wähle (vid Hynboholm) i Grafva socken och tillhörde Kils kompani, till sin kompanichef, major Lagerberg och sade; ” Gud bevare majoren ! Hålles kommer då te, att alle hopa här ute vet hva ja hetter, för vha ja fråger dom om eller ber dom om så sjer di : ” Ja wohl!”
- Major Lagerberg var placemajor i Flensburg. Han var en sträng och noggrann ordningens upprätthållare, men hade inte haft möjlighet att upprätthålla sina språkkunskaper varför han kom att utöva en ganska blind rättvisa. En dag eller rättare natt, hade ett krakel uppstått mellan danskar och tyskar, och Lagerberg ansåg de senare vara de mest skyldiga samt höll för dem på svenska språket en kraftig straffpredikan, som dessa naturligtvis inte förstod, utan efter dess slut frågade: Wie? Wie sagen Sie?” hvarpå majoren argt genmäle; ” Vi? Ja just ni, era sakramentskade fähundar!”
- Förr söps det en del under mötena där. Överste Uggle bestämde sig för att begränsa det hela. Var och en som hade varit full skulle dagen efter anmäla sig på hans expedition. Då skulle han också få koll på vilka som söp samt få dem att avstå. en dag drällde 120 Trangärd in ordentligt beskänkt och anmälde sig; Överste 120 Trangärd var full i går! - Va falls! skrek Uggle kolsvart i ansiktet. Ni är ju full nu också! - Ja övversten, men då behövvver ja inte anmäle förrän i môra.
- Det var skjutövning med de nyinryckta beväringarna på Trossnäs (Mellbymon). Korpral Kula ledde den teroretiska delen. "Nu förehôller då säj så här att ôm då blåser frå vänster ska en sekte litte te vänster ôm precken. Men ôm då blåser frå höger da, Kallsôn hur ska en sekte då?
Da får en hôle böschpipa litte te höger. Bra Kallsôn, bra!
Men hur påvärkes kula ôm då rängner? Svännsôn? Da rôster ho.

Sven Dufvas metod begagnas ännu med en viss

förkärlek

- Det skulle bli mörkerövning sedan man förstått att kriget även skulle pågå nattetid. Soldaten 87 Millman från Millesvik var lite mörkrädd av sig så han försöket dölja detta och mena att inget kristet folk slåss på nätterna. Mest rädd var han förstås att kamraterna skulle få reda på det föga manliga förhållningssättet till nattmörker. Korpralen gick igenom vilka saker som skulle packas och hur- "Ja så ska ni ha mä böscha och och krutpongen å vassflaska förstås. Då frågade den tappre soldaten Millman. - "Kôrpral en får väl ha lökta mä sä?"

"Kôrpral en får väl ha lökta mä sä?"

Det gamla gardet

Rattfeldt (Eda Skansmuseum Åmotsfors)

Utdrag ur artikel i Värmlands Landstorm /Hugo Falk

Den gamle indelte knekten var även han civil under större delen av sitt liv – hans borgerliga sysselsättningar upptogo hans tid undantagandes den knappa månad han tillbragte på fältet. När apeln blommade i hagen, drog han på sig kungens blåa rock och tog ned geväret från väggen, och när rågen vajade gul på hans åkerlapp, klädde han sig åter i bondens tröja och lade bort geväret för spade och lie. Och efter allt jag sett av av landstorm och indelning gives det ännu en likhet: den trygga säkerheten, den lugna pålitligheten, ålderns mognade omdöme. De gråa torpen landet runt försvinna och med dem den ståtligaste forntida typ för en krigsman, den indelta soldaten. Men i stället för honom strömmar på Sveriges bud från alla

rikets hörn fram en bred flod av landstormsmän för att utbyta sin borgerliga arbetsdräkt mot kronans vapenrock och plog och penna mot gevär och bajonett.

Jag ser det gamla gardet åter, det har stått upp igen, om även under nya former, bjudande sitt breda bröst och sina seniga armar till försvar av Sveriges ära och välfärd.

Då en gång örlog med sitt svärdfäste klappar på rikets port, skola dessa gamla gossar med hustrur och barn där hemma vid stadens gata, i skogens bryn eller på fjällets kam, bliva ett slags fosterfäder för de unga leden, en kärna att samlas omkring, en erfarenhet att lita till, ett exempel att efterfölja.

Med en sådan uppfattning är det ej att förvåna sig över, att jag bjuder Landstormsbokens läsekrets ett blad ur den vackraste saga jag vet, sagan om en fatig gammal knektgubbe till soldat, vilken, som den hjälte han var, såsom en redlig svensk krigsman kämpade till det sista och då dog på sin post.

Han hette Rattfält och tillhörde det stolta fjärde, Älvdals kompani.

Hur väl jag ser honom för mina ögon med sin borstiga mustasch och sin grymma näsa, vilken enligt traditionen kroknade allt mer ju högre vreden steg hos dess ägare. Hur väl jag hör honom ryta och domdera i kompanigatan, där Älvdals ärorika sköldemärke, det röda korset på vit grund fladdrade för Trossnäsviden! Hur väl jag ser honom, då han med jourpiskan i högsta hugg jagade soldater och underofficerare framför sig, då dessa trampat på hans ömmaste liktorn genom den till synes så oskyldiga frågan, vad äggen kostade!

Hårde Knut

"Hårde Knut" var smeknamnet på en gammal Älvdalskompanichef, kapten knut Berggren, och han sparade aldrig sitt folk, då det behövdes. Jag kommer ihåg en manöver långt ned i måland, då kompaniet på kvällen var dödstrött, när det äntligen kom i bivack och fått flaskorna över elden. Men så behövdes ett bud, och kaptenen ansåg sig ej efter denna oerhört ansträngande dag kunna kommendera någon utan frågade efter en frivillig.

Naturligtvis klev Rattfält fram.

Han fick order och klampade iväg sina två dryga mil, med befallningen att stanna kvar där borta och stöta till kompaniet dagen därpå. Men vid uppställningen i den grå gryningen stod Rattfält i alla fall i ledet, lika grym och kavat att skåda som alltid.

"Vad innerst inne", röt Hårde Knut, "är du här igen, din knallhatt! Du fick ju order att ligga kvar där borta".

"Ja, Gud bevara kaftin", svarade Rattfält, "men jag tyckte inte det var passligt att ligga ihop med di där. Jag trivs bättre hos kamraterna".

Det betydde fyra långa nattmilefter en ansträngande dag och för en lika ansträngande, men vad gjorde det bara han fick stå i Älvdals led då reveljen gick? Löjligt? Kanske. Men ståtligt? Säkert.

Torpbesiktning

En gång följde han "Öman på Aperti" på torpbesiktning och tjänstgjorde som vägvisare över fjällen. Löjtnant Öman tyckte gubben behövde vila och gav honom hästen, för att låta honom rida över de värsta branterna. Så knallade sällskapet på med Öman prommenerande i täten. Då de hållit på så i en timme, vände sig Öman händelsevis om och fick se hur Rattfält – gick och ledde hästen!

"Är du blankt från vettet, Rattfält, leder du märren", brummade Öman.

"Ja se, jag var ju så tacksam för tillbudet, löjtnanten, så jag ville inte säga nej. Men jag går allt hellre".

Han ville inte sära genom att visa sin otacksamhet och neka mottaga den erbjudna tjänsten, utan steg vid första tillfälle oförmärkt av och gick. Dumt? Nej, fint.

Mötet med Karl XV på Axvallå hed 186

Rattfält stoltaste minne ägde han från "simulackern på Axvall".

Han stod på post. Och så kom kung Karl spatserande. Kungen frapperades av den matialiska gestalten och stannade.

"Vad heter du", frågade han.

"Rattfält på Älvdals, ers majestät", dundrade det till svar.

"Vill du ha en cigarr", sade kungen.

"Nej ers majestät", mullrade Rattfält.

"Det var tusan till högfärd", log kungen. "Varför det då"?

"För att det är förbjudet att röka, då man står på post", skrek Rattfält.

"Ä – om jag bjuder så-----"

"Nej, inte om så kungen fan själv bjöd". Röt Rattfält, så att det ljommade i tälten och kungen själv tog ett steg tillbaka.

Den ridderlige Kung Karl, som förstod sig på karlar, därför att han var en karl själv, skrattade förtjust och stack en cigarr mellan knapparna på Rattfälts vapenrock.

Den cigarren gömde Rattfält. Jag har sett den själv.

Sista striden

Rattfält var 82 år gammal, då han gick bort från Älvdals för att höra korum på ett annat ställe. Han hade varit mycket sjuk, men stod i. Sista dagen han levde, bad man honom för Guds skull stanna kvar i sängen, men han steg upp trots alla böner, för att hugga sitt vanliga mått ved. Och under det arbetet stupade han, bars in i stugan – och dog. Han gjorde sin plikt i det yttersta.

Är det inte som ett eko från Waterloos stora dag återstudsade från det fattiga grå torpet högt uppe bland Hvitsands fjäll och moar: "Det gamla gardet dör, men det ger sig icke"!/

- **Rattfeldt var på grund av sin reslighet flygelman på sitt kompani.** Vid ett regementsmöte på Trossnäs hade en ung löjtnant blivit beordrad till plutonchef på kompaniet. Då löjtnanten första morgonen höll på att rangera plutonen, fann han en man, som var något längre än Rattfelt, varför han beordrade Rattfelt att byta plats med honom.

"Näggum jag gör det, sa Rattfeldt, här har jag stått i 20 år, och här kommer jag att stå, tills jag tagit gratialen".

I vredesmod rusade löjtnanten till kompanichefen och anmälde att en av hans knektar begått subordinationbrott, då han vägrat efterkomma förmans i tjänsten givna befallning. Efter att ha fått reda på varuti brottet bestod, klappade kompanichefen löjtnanten på axeln med orden:

"Käre du det är Rattfelt, som du försöker peta på. Honom får du inte röra, han skall stå, där han står".

- Regementet hade begåvats med en ny löjtnant från kungliga huvudstaden. Han placerades vid Livkompaniet och fick som första uppgift att informera soldaterna om världsläget allvar och hur detta påverkade den svenska armén. Han skruvade sig i sin fina skraddarsydd uniform för att imponera på fryksdalingarna och använde en mängd svåra ord och militära termer. Från Karlberg hade han lärt sig en del om artilleriet och berättade om de olika pjäsernas kalibrar och då förstås hur dessa inverkar på sprängverkan. - Nå, säger han plötsligt och pekar på nummer 74 Gräsberg - Vad menas med kaliber? - Jae - svarar Gräsberg och kliar sig i nacken och för ner samtalet på en för alla begriplig nivå, - Då ä fölle själve piphôle dä. Lektionben fortsätter och löjtnanten säger - Kulan går inte rakt som ett streck genom luften. Den beskriver en båge. Detta beroer på luftmotstånd och jordens dragningskraft och annat. - Jag skall beskriva det fysikaliska genom att kasta en sten. Han slänger i väg en sten som givetvis ramlar ner en bit bort. - Jaha, där ser ni själva att den inte kom så långt utan föll ner till jorden igen. Vad berodde alltså detta på? Vad säger 26 Östman? - Då berodd på att löjtnanten ä för svag i arman.
- Korpralen Pistol från Brunskog hade fått äran att öva de nyinryckta rekryterna.
 - Nå- Kallsönn! Va ä dä förste han går när han ska göre ren böscha?
 - Ser ätter så dä ä rätt nummer påa.
 - Rätt nummer? Va ä dä för prat?
 - Jae, så en inte gör rent nôen aens bösche.
- Det var dags för den årliga skjutningen på Mellbymon. Löjtnant Fröding ledde skolskjutning med Livkompaniet. Nr 16 Åsman var skakigt nervös så Fröding kom på idén att skjuta ett skott själv och visa hur det skall gå till. - Titta nu noga på mej. Jag lägger an sakta, och sakta drar jag av och så PANG. Skottet gick och Fröding kommenterade att det väl inte var så farligt. Sedan går han till telefonposten och begär markering på tavla 4. Nere i blindingen tittar tre par ögon på tavla 4 utan att upptäcka något håll. Besynnerligt, inte ens en tavelträff och de hade ju hört skottet. Markörchefen ringer och meddelar att det nog var ett rikoschettskott. Telefonposten är också ur Livkompaniet, nr 38 Backman, och har aldrig i sitt liv hört ett så konstigt ord. - Hallå, va faen sa du? Jaså, Jaha. Ja vesst ja, nu fatter ja. Han vänder sig mot Fröding, intar enskild ställning och meddelar; - Kapten! Jo di sier att dä va ett rektit sketskôtt.
- Det var på den gamla tiden i Trossnäs. Det var dags för årets möte och midsommarfirandet var i full gång. I vanlig ordning blev det slagsmål mellan dom gröna och dom blå. Striden gällde regementets ära och flickornas gunst. Buteljer, stenar och trädgrenar virvlade i luften. Då hördes ropet: "Piketen och dagofficeren kommer!" En av de värsta slagskamparna, jägare Dunder, var inte rädd, sa han. Vaktchefen smög sig på Dunder bakifrån och slog till honom med Arméns nya vapen, en batong. På väg ner mot marken och in i sömnens rike hann han ropa: "Vem i hållvette ä dä sôm slöss mä kôrv här?" Natten fick han tillbringa i arresten. Dagen efter blev han utsläppt efter förhör. Då visste han också orsaken till sitt nederlag. "Dä hade allrig hänt ôm inte kôrvén vart så gammel Å seg!"

Festplatsen vid Hildelund

- Förhållandet mellan soldater och vatten har i alla tider inte varit särskilt gott. I mönsterrullorna står ofta drunkning som en dödsorsak så man måste förstå misstron mot detta fludium. På Trossnäs var det dags för midsommarbadet. Nummer 112 Hummelman menade att - Om kröppen ä fresk så håller han säj nok ren mä. Men det skulle ju bli midsommardans och flickorna hemifrån komma på besök medförande diverse godsaker och då kunde man ju inte lukta rutten sänghalm. Men hur det nu var så tog skräcken från Frykens och Vistens vatten överhanden och han började storgråta. Fanjunkarn med sin stora blå potatisnäsa utbrast - Dä va då själve greve Piper i sjuglasvagnen, står han här å liper som e sill! Till slut fick fanjunkarn ner Hummelman till Norsälven där han i skydd av några buskar försökte undgå badet och lyckades - trodde han. På uppställningen efteråt fick Hummelman beröm och placerades i jämnhöjd med Nobel och John Eriksson som uppfinnare. Alla undrade förstas varför Hummelman överglänst så stora män. Jo vrålar fanjunkarn, Hummelman har uppfunnit ett sätt att tvätte fötter mä strömpera på.

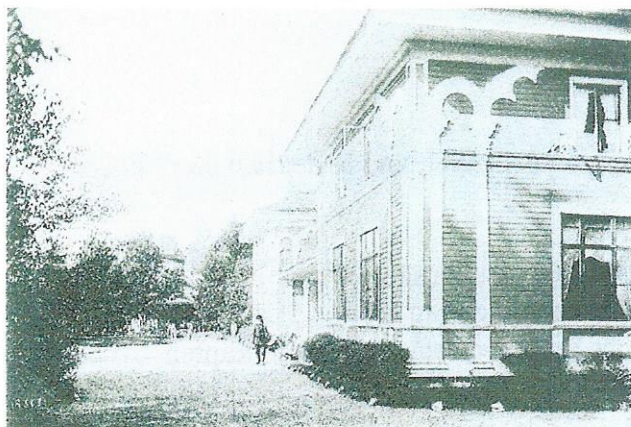
- -Det var stridsövningar på programmet år 1905. Visserligen var indelningsverket avskaffat men nu hade många av di gamle återinkallats liksom en massa beväringar. Överste Uggla ville kontrollera hur det var beställt med kunskaperna och motivationen bland de äldre. -- Nå Finta (från Fintatorp utanför Karlstad) Han är i strid och om ammunitionen tagit slut vad gör han då? - Da fortsätter ja å slöss. - I närstriden hugger fienden av det ena örat, va gör han då? Ja da blir ja förbannad och slör tebacks. Jaha, det var bra, och om fienden hugger av det andra örat också, vad gör han då? -- Efter en stunds betänketid svarar Finta - Da ser jag inge. Uggla; Va då? Varför i all världen då? - Jo da ha mössa trelle ner för öga.

Vid ankomsten till "Fället" är stämningen något tryckt.

Svanström

- Det skulle bli översteinspektion av de nyinryckta. Alla kände till Ugglas förkärlek till kungahuset och förberedde beväringarna på detta. De ställdes upp och Ugglas konstaterade i vanlig ordning för långa rockar, för korta byxor och oknutna skor men det hade han överseende med. Så kliver han fram mot en fryksdaling och skriker till; Vem är jag?
Är jag kanske Hans Kunglig Höghet Kronprinsen?
-- Nää
-- Är jag Hans majestät Konungen?
-- Nähä
Spänningen steg i ledet och bland befälet, vad skulle det bli av det hela?
-- Nå men vem är jag då? skrek han så mössan nästan for av fryksdalingen.
-- Jaaa, stammade beväringen förskrämt, ärru int änkrödtninga da?
- Överste Winroth hade nöjet att som förste regementschef mönstra de nya värnpliktiga på Trossnäs. Där fanns en studentpluton med eget stall. En morgon passerade han där och såg ett par beväringar och hälsade vänligt: God morgon studenter! God morgon överste! Fast vi är inga studenter vi är malajer. Å jasså! God morgon kamrater.
- Från Trossnäs kommer även denna historia: - Varför petar trettiosjuan sig i näsan?
När jag kommenderar givakt.
- Dä va e fluge, kapten.
- Ge f-n i fluga!
- Då ska den ge f-n i mej åg, kapten, envisades trettiosjuan

Officerspaviljongen, Trossnäs Foto Ida Johansson

- Det hände en hel del på gamla Trossnäs o vid ett tillfälle fick en soldat ont i ett ben i flera dagar varför regementsläkaren säger till en av sjukvårdarna:
 - Det här benet skall skickas till lasarettet.
 - Får jag följa med, undrar det sjuka benets ägare i vädjande ton

- Hela lägret genljöd av övningshurrarop och "gu da general" ty högst densamme var väntad och ingenting fick klicka vid mottagningen förstås. Under tiden gick Berggren som dagkapten omkring och oroade posterna med sitt "gu da beväring" och njöt obegripligt av att bli tagen för general i egen hög person.

Instruktion

Korp. Om nu gineräl å så gemen och vell hels
På er gösseer, så skriker I: gu'da gineräl!!!

Tillämpning

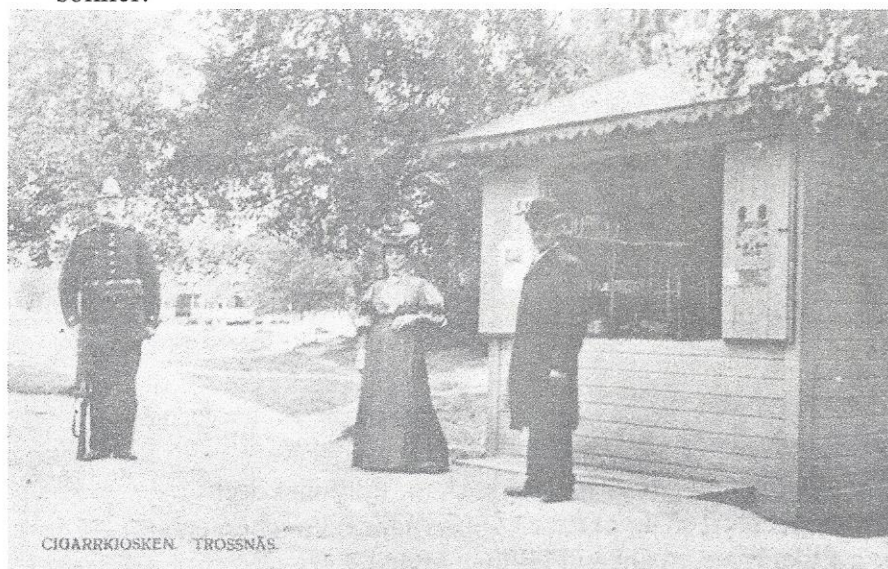
Berg: Gu'da beväring
Posten: Gu'da gineräl!!!

- Det var regementsmöte på Trossnäs året 1856 och Karl XV skulle inspektera regementet. 116 Gryttman i Jösse kompani hade fått med sig lite extra förning hemifrån. Hans Hulda tyckte det kunde vara bra att ha om han fick gå post nån natt. Just det hände, Gryttman gick post vid uppfarten mot tältlägret. Han hade just börjat äta lite på den goda korven när han anropades av en hög stämman: _ Vad haver du för uppgift här, post? Gryttman håller på att sätta tuggan i halsen men svarar,
 - Jä ska se te se dä inte kommer nôen uvällkommen in blann tälta.
 - Har du lyckats me det då?
 - Trur jä dä, flere stöckna.
 - Men vad heter posten då?
 - Gryttman, 116 Gryttman
 - Nå jag ser att han står och äter på poststället, vad är det han äter? Fläsk
 - Nä bätter ôpp
 - Paltbröd?
 - Bätter ôpp. Dä ä ôpphängerkôr v sôm Hulda skecke mä
 - Jaha, men nu ska du få gissa. Vem tror du jag är?
 - Gryttman kisar ut i mörkret där besökaren står och säger, kapten.
 - Nä bättré upp.
 - Jösses, övversten?
 - Nej bättré upp
 - Men attan, dä ä fölle inte självaste generalen?
 - Nej bättré upp du, det är din egen konung
 - Å jesstane mäj, höll i kôrven se jä får skyldre gevär.

- Efteråt var det vapenvård. En korpral ryar åt de nyinryckta:
Ni ska være rädde om böschera era, pøjker. Se te å lage dôm innan di går sønner.

- Den inspekterande chefen till beväringen Kula på post vid bron; Nå soldaten! Vad gör soldaten om fienden visar sig vid bron?
Kula; Da skjuter ja
Inspektören; Jaha, det var ju bra, men om fienden är för många då?
Kula; Da skjuter ja kôrsande eld, för då ä då jävvligaste fienden vet.
- Det var officerssupé med damer, gubevars, och den blivande överstinnan hade för säkerhetsskull stoppat ner ett par extra servetter innanför blusen. Frampå kvällen började hon söka efter någon av dessa med något för höga kommentarer: - Jag vet då att jag hade två i början av kvällen.
- Värmlands regemente har genom alla tider erhållit "förstärkningar" från I 3 i Örebro och då även när detta ärorika regemente var ett vanligt bonnregemente med nummer 21. Överstelöjtnant Toll hade varit major vid Närkes regemente när han befordrades till överstelöjtnant vid Värmlands regemente. Nu skulle han visa sin duglighet och sinne för soldaternas bästa. Han gick till matsalen en torsdag för att kontrollera ärtsoppan.
- "Är soppan tillfyllest?" frågade han en ekshäring. - Då vet jä int, men go ä ho. Blev soldaten mätt? - Ja då kan'tru, bå mätt å stinn.
Därefter fortsätter inspektionen men nu i köket. Där kommer malajen "Halvkrona" med en kittel. Hallå där! Sätt ner kitteln på golvet och hämta en sked! Ja men--överstelöjtnanten. - Gör som jag säger för tusan plåtar, hämta en sked! Halvkrona som tidigare varit soldat på Kronans rote i Brunskog men nu blivit malaj, därav namnet från kamraterna, gjorde som han blev tillsagd och lämnade skeden till Toll. Med en min värdig alla närkingar fyller han skeden och sväljer innehållet.
Hostande, fräsande och vevande med armar och ben ropar han. - Men vad i alla helvetets förgårdar det är ju rena rama diskvattnet ni serverar här. Nej överstelöjtnanten- då ä diskvatten i denne kitteln. Ärtsoppen står där och pekar på en annan kittel.
(C G Broms gjorde något liknande första gången han beträdde I 2 matsal 1955.)

Herrbeväringar på "bondpermission"

- Det kom bud till regementet att gamle indelte knekten Fjällman dött under vintern men att det varit så mycket snö uppe i Mangskogsbergen att man inte tagit sig dit lika lite som änkan Fjällman tagit sig till bebodda trakter. Pastorn i församlingen ojade sig över det okristliga i att fjällman inte kommit till griftero så han larmade överheten. Nu fick kaptenen Lundgren vid I 22 uppdraget att följa upp det hela. tillsammans med doktor Kjellgren i Arvika och prästen i Mangskog åkte de hästskjuts den sista biten. Jo då det var nog så att Fjällman dött under vintern. "Han ligger på e dörr i veboa." Det stämde, där låg han den gamle knekten ännu djupfryst efter vintermörkret. Doktor Kjellgren konstaterade dödsfallet och sa: "Typiskt slaganfall det ser man på den sneda mungipan". "Ja jo men då ska han inte bry sig så möe öm där brukar jä hänge lökta när jä hogger ve." Det blev inte mycket mer sagt och knekten Fjällman fördes ner till kyrkan där så småningom begravningen ägde rum - fast utan lyktan då.
- Det hände en hel del på gamla Trossnäs o vid ett tillfälle fick en soldat ont i ett ben i flera dagar varför regementsläkaren säger till en av sjukvårdarna:
 - Det här benet skall skickas till lasarettet.
 - Får jag följa med, undrar det sjuka benets ägare i vädjande ton
- **Löjtnanten håller lektion med sina Jössehäringar.**
Efter genomgången frågar han 34 Pettersson: "Vad gör Pettersson om det kommenderas frivilliga fram?"
Pettersson kliar sig i huvudet och svarar: "Jä skönnar mä unna, s' att di frivillige kan ta säj fram."
- **Konstig krigföring**
Två beväringar ligger på en tältkulle och resonerar. Den ene frågar: "Vad har du för plutonchef?"
"Jo, vi hade förut en som hette N.N. Han var bra han – den skulle vi kunne gått i Norsälva för; nu har vi fått en, som heter A. A., å då ä höger öm å vänster öm, å skyttelinje framöt å skyttelinje baköt! Han har é f-n så egendomli uppfattning öm krigföringa."

- **Badning i Longsjön**

Under en fältmarsch från Trossnäs till Long skulle ett kompani bada i Longsjön. Kompanichefen sam ut bland beväringarna och råkade få en spark av en dem. Kompanichefen utbrast då: ”Men ska han sparka sin egen kompanichef?” Varpå beväringen svarade: ”Ursäkta, ursäkta, jag såg inga galoner!”

Förläggning under marschen till Long

- **"Krigslist"**

Soldaten W-man hade mot sin vilja hamnat som kallfaktor hos den alldeles flintskallige majoren R. W-man var inte road av sin tjänst och gjorde upprepade små försök att få en ändring till stånd men majoren ville aldrig höra på det örat. Men så en dag fick majoren se hur W-man stod och skrattade för sig själv under tiden som han putsade majorens stövlar. Det var just inte det arbetet som brukade roa W-man och majoren kunde därför inte låta bli att fråga vad han skrattade åt. ”Gud bevara majorn, ja’ hade e så okrestligt roli’dröm i natt. Ja’drömde att vi reste en steg opp te himmeln å så begynnte vi klättrre uppför, majorn först å jä’ätter, men när vi va’nästan oppe, titta sankte Per fram ur ett fönster å då då han såg majorns höve under säj ropte han’ Å körs i all min da va ä’dä får kär som klättrre mä römpa först!”

W-man slapp vara kallfaktor i fortsättningen.

- **Ligghöna**

Den intill övningsfältet boende kaptenen och lantbrukaren L. var alltid road av att prata bort en stund med de knektar som hade vägen förbi.

En dag hade han emellertid bråttom och talade om att han skulle iväg och hämta sågspån tillrede åt ligghönsen.

Soldaten 58 S-g, en stor spjuver, såg rent förskräckt ut när han fick höra detta och sade: ”Nä, nä, goa kapten, gör inte dä. Dä går bara ille. Hemme la di e ligghöne mä tretton ägg i ett sågspånsrede å jaggum ble dä inte tolv hackspetter å en topp mä träben”.

• **Dagen efter**

En söndagmorgon då Regementsväbeln på I 22 gjorde sin rond i förläggningen på Trossnäs för att tillse att allt var snyggt och hyfsat runt förläggningarna. Vid ett kompani upptäckte han en ordentlig "spyflock".

Dagkorpralen tillkallades och fick order om att undersöka om det fanns "fulla" på kompaniet och i så fall gör anmäla härom, men framförallt tillse att "eländet" kom bort fortast möjligt".

Regementsväbeln fortsatte därefter sin rond men blev snart upphunnen av korpralen som med andan i halsen anmälde: "Fanjunkare, då ä civile spyer!"

"Hur vet korpralen de'?"

Svaret kom lugnt och övertygande: "Då ä inga ärter iét!"

Nykterhetsmöte 1886

1 Falk, 2 Hederström, 3 Laurell, 4 Berggren, 5 Carlmark, 6 Tisell, 7 Öman, 8 Kulenstjerna 9 Lagerbjelke

"Kantinen i hyttan en bit före kriget. Bilden är från 1930-talet."

- Trossnäs igen. Ett förband från Småland hade förlagts i de gamla stambarackerna för kompletterande utbildning och i väntan på den kommande fälttjänstövningen. Det hade tydligen gått fort när smålänningarna lämnade hemorten för man hade glömt en del viktig förbandsutrustning. Bataljonschefen gav därför trosskompanichefen order om att låta hämta upp det som saknades, bland annat spisar till förläggningstälten, officerskantinen och annan väsentlig utrustning. Eftersom man hade ont om fordon skulle trossfuriren med några beväringar åka tåg ner till Eksjö. Allt var ju hemligt, inte bara för att dölja misstaget utan rent säkerhetsmässigt, och furiren tillhölls att inte avslöja något som kunde röja förbandets identitet och vad truppen höll på med och annat som ingick i tidens säkerhetstänkande med spioner, sabotörer och annat. När furiren kom till Edsvalla Central och skulle köpa biljetter hade han med sig en rekvisition som inte var ifylld annat än med kompanichefens namn. På bred småländska förklarade han för biljettförsäljaren bakom den lilla luckan att han skulle ha fyra biljetter och lämnade fram rekvisitionen. "Jaha ja å vart ska ni åke da?" - "Dä får ja inte sajje" - "Nähä så hur ska jag då vete va dä ska stå på biljätten?" "Dä får la stå va som helst bare dä inte står vart vi ska! Å förrästen har han inte mä dä å göra!"
- Trossnäshistorier.
Det hade blivit kallt hösten 1942 och lastbilar hade börjat anlända till förbandens trossdelar. Kunskapen om bilarna varierade och man utfärdade förarbevis nästan i panik. Motorinstruktörerna hade fullt upp. En morgon startade inte en lastbil, batteriet verkade tomt. Då var det veven som gällde. Beväringen 1228 Andersson från Skoghall fick på sin lott att börja veva igång och hans kamrat 1036 Persson satt i hytten. Andersson vevade och Persson hojtade. Då kom en malaj knallande förbi och undrade "Ska ni på manöver långt bort eftersom ni vever öppen så möe?"
- I stambaracken skröt 42:an Svensson för kamraterna. "Tösa mi har blitt mankemang på Gergils modehus i Kallsta".
- Va! skrek kapten, permission för att gå på cirkus och se på apor när vi har översten här på besök.

- Förhör inne hos kompanichefen. - Nå, erkänner 38 Karlsson? - Nääij! - Va för nåt? Kan 38.an stå här och neka till att ha sparkat korpralen i magen? - dä va dä värste jag hört kapten. Dä neker ja blankt te. Dä får han skylle säj själv för. - Va menas? - Jo den kôrkade jäveln vände säj ôm.
- Bonnanners hade ryckt in som malaj i Karlstad på vårkanten. En dag fick han som uppgift att med häst och vagn köra ner till Nygren och Åhlins järnaffär för att hämta spik som han sedan skulle köra till järnvägen med. Spiken skulle upp till gränsen i Charlottenberg där befästrings-arbeten pågick för fullt. Anders hade aldrig varit i Karlstad förut men hört talas om trafikljus och visste att det var stopp om ljuset var rött. Vid residenset blev det stopp. Ett antal gengasbilar hann stanna bakom. När det slog om till grönt stod Anders kvar med hästen som inte rörde sig en meter. Efter en stund blev det ett tutande utan like så polisman Boijje kom rusande. "Dä ä grönt!" - "Ja", svarade Anders, "å kommer dä bare litte regn blir dä grönere."

EN SVENSK TIGER **BEREDSKAPEN i VÄRMLAND under andra världskriget**

- Under sista världskriget skulle ett energiskt hemvärnsbefäl i Grums åka söder ut med några man, vilket som mycket annat på den tiden var hemligstämplat. Följande dialog utspann sig således framför biljettluckan: - Kan jag få femtan biljetter.
- Till vilken station, frågade stinsen?
- Ja, si de ä hemligt så de får ja inte tale om, svarade den svenske tigern.
- Kriget pågick som värst och det var gott om trupper som utbildades på Trossnäs. Samtidigt hade myndigheterna börjat komma ifatt och ge ut förhållningsorder om än det ena och än det andra. Bland annat satt det skyltar om den svenske tigern och att Spionen lägger pussel. I en av stambarackerna bodde det inkallade värnpliktiga som skulle undergå kompletterande utbildning, dom tillhörde den så kallade utbildningsreserven. Bland dessa fanns kontoristen 2224 Blom som för att fördriva tiden på sitt kontor börjat lägga pussel. Denna sysselsättning tog han med sig till Trossnäs där den nitiske fosterlandsvännen 1068 Säker upptäckte det hela. Säker såg sig spejande om och smet in till kompanichefen. Väl inne väste han mellan tänderna, "Kapten vi har en spion på kompaniet!" - "Jaha, mågå" sa den jovialiske reservkaptenen Blid. "Hur vet han då å vem skulle dä va?" - " Jo!" - fortsatte Säker tyst väsande, "Dä ä Blom, han lägger pussel."

Hämtat ur Börje Furtenbach "Värmländsk beredskap"

General Peyron hade för sed att förvissa sig om att saker och ting fungerade, varför han visiterade eller dök upp på där man minst anade.

I början av mars 1942 hade rykten spritt sig om att tysken måhända skulle anfalla. Lokalförbanden hade "dragits på" och som vanligt laddat sina broar.

"På post vid den laddade bron vid Vittjärn står beredskapsmannen Carl Lindblad från Svensbyn, något lömsk för att åter en gång ha blivit rykt från sitt civila arbete.

Helt plötsligt kommer den spänstige generalen till platsen och frågar posten om hans namn och uppgift och får till svar, att han heter Lindblad och han skall spränga bron vid fientlig framryckning.

Generalen låter sig inte nöja sig med detta utan vill ha närmare besked och säger:

"Spränger L. den när han fått reda på att tyskarna gått över gränsen?" Svar: "Nej, jag avvaktar!" Nästa fråga: Spränger L bron när han fått reda på att de nått Myrgubben?" (en plats ca 1 km innanför gränsen), Svar: "Nej jag avvaktar!" "Nå, men när tyskarna nått tullstationen då?"

Svaret blev fortfarande: "Nej, jag avvaktar". Generalen hajade tilloch frågade intresserat: Nå, men hur länge tänker L avvakta då?" Och nu blev svaret avgivet på äkta fryksdalsdialekt: "Jamt tess ja sir'n i vägkröka, där borte" och L. pekar på en vägkrök 150 meter mot gränsen till. Generalen känner dock till hur fort en stubintråd brinner och säger: "Ja men om L släpper dem så nära, hur lång stubintråd har han då?" Till svar visar L. upp en decimeterlång stubintråd med apterad knallhatt och säger: "Jamt så lång!" Men då följer ju L. med bron i luften!" säger generalen och får nu till svar: "Ja, då kan väl vara f-n detsamme!" Generalen ger sig inte utan har en allra sista fråga kvar: "Tror L. då att han kan tända och inte bli nervös av att vänta så länge med tändningen?" Svaret, som blev: "Jag är täckdikningsförman i det civila" övertygade generalen om, att här hade rätt man hamnat på rätt plats.

• Sagt i matsalen

En rekryt sitter och äter köttbullar. De verkar sega, ansiktsfärgen stiger och han exploderar: -Di kunde väl för f-n sela å, inna dom mal ner kräke....

Artur Svanström

Föddes 26 mars 1852 och var son till kronfogden Per-Eric Svanström och hans hustru Sally Lampa. S blev underlöjtnant vid Kungl. Värmlands regemente 1873, löjtnant 1881, kapten

1895 och major 1904. S tog avsked 1905 för att bli syssloman vid Karlstad lasarett. S avled 3 mars 1947 och var då svenska arméns äldste officer.

S. gjorde sig känd som en duktig karikatyr tecknare där han skildrade kollegor och soldater som tjänstgjorde på Trossnäs.

Några av Svanströms teckningar återfinns här.

Parti af Trossnäs.

